

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok -- 4 koruny -- hal. Na pol roka -- 2 " -- " Na štvrt roka -- 1 " -- " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ: JÁN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. <i>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlásy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</i></p>
--	---	---

Krajinský sviatok sv. Štefana kráľa.

V deň Nanebevzatia Panny Marie minulo deväťsto rokov, čo v Stolnobeľohrade odznelo nasledujúce večnej pamiatky slová: «Tebe, ó Kráľovno nebeská a pod tvoju opateru odporúčam cirkev so všetkými biskupami a celým duchovenstvom a celú krajinu so všetkými jej predstavenými a obyvateľmi. Predovšetkým ale odporúčam ti dušu moju». Tieto slová vyriekol sv. Štefan prvý kráľ apoštolský Uhorska pred jeho smrťou. Zariadil on kráľovstvo svoje nielen na základe kresťanstva, lež skrze to, že odporúčal ho pod ochranu Kráľovny nebeskej, postaral sa aj o jeho budúcnosť. Kresťanstvu a zvláštnej ochrane Kráľovny nebeskej ďakovať musí Uhorsko svoje jestvovanie bohom tisíc rokov.

V každom roku 20. augusta slávi Uhorsko vznešený sviatok svojho zakladateľa, patróna a prvého apoštolského kráľa sv. Štefana. Posiaľ udržanú pravicu svätého, v slávnostnom sprievode za prítomnosti najvyšších hodnostárov a veľa tisícov ľudu ponášajú v budínskom hrade. Je to zákonom ustanovený sviatok krajinský. Povinnosťou je každého obyvateľa Uhorska sviatok ten nielen zachovávať, lež pri nasledovaní veľkých cností svätého kráľa uvažovať aj to, čo on všetko učinil za svoje kráľovstvo a jako terajší svet zachováva jeho sväté dedičstvo.

Svätý Štefan založil Uhorsko na základe kresťanstva. Uhorsko aj len dotiaľ bude pevne stáť, premôže víťazoslávne svojich verejných a súkromných, domových a došlých početných ne-

priateľov, pokiaľ stojí na základe kresťanstva. Múdrosť svätého Štefana nahliadla ten základ, o ňomž praví Písmo, že není iného základu a inej bezpečnosti, ako je Kristus. Skutočne aj pomocou kresťanstva stalo sa Uhorsko štátom a nezahynulo v krutých bojoch celého tisícročia a aj v budúcnosti udrží ho jedine kresťanstvo. Celá vzdelanosť obyvateľstva Uhorska spočíva len na kresťanstve, ako na pevnom základe. Bo kresťanstvo, ktorým sv. Štefan krajinu svoju oblažil, poskytlo každému osobnej vážnosti, samostatnosti, ustanovizňou stavu manželského, čistoty a pevnosti života rodinného. Kresťanstvo, na ňomž svätý Štefan založil Uhorsko, je to najvznešenejšie dedičstvo.

Ako ale terajší svet zaobchodí s týmto dedičstvom? Deň po deň povstávajú krutí nepriatelia proti kresťanstvu. Nepriatelia títo sú jedni verejní, druhí potajomni, oba ale pracujú na záhube kresťanstva. Ako za iných príležitostí, tak aj dnes za potrebné držíme katolícke obecnosť upozorniť na týchto osvedčených nepriateľov kresťanstva.

V prvom rade treba nám spomenúť neveriace židovstvo. Nerozumieme my s týmto všetkých židov alebo židoyské náboženstvo, lež tých židovských zafatcov, ktorí dnes vzteklou nenávisťou a zlosťou naplnení sú proti kresťanstvu, ako boli farizeji a zákonníci, keď Krista Pána odsúdili na smrť. Toto židovstvo všetko vynakladá k vyhubeniu kresťanstva. Ku tomuto cieľu slúžia im všelijaké prostriedky, najviacej ale používajú k tomu tlač, noviny a knihy, ktorými kresťanov telesne a duševne hubia a ktoré zaslepení kresťania za drahé peniaze kupujú a s obľubou

čítajú. K záhube kresťanstva používa židovstvo tie veľké kapitále, o ktoré nemilosrdne ozdiera lahkoverných kresťanov. Zle zaobchodí s dedictvom sv. Štefana každý, čo sa nesnaží kresťanstvo brániť proti židovstvu.

Druhí osvedčení nepriatelia kresťanstva sú freimaureri, táto bohaprázdna sekta, ktorá hneď verejne, hneď zas potajomne, lež neustále a najšpinavejšími prostriedkami bojuje proti kresťanstvu. Freimaurerstvo pozostáva vo väčšine zo židovstva a z početných ohlúpených kresťanov. Cieľom tejto sekty je vykorenenie kresťanstva, zničenie teda toho pevného základu, na ktorom sv. Štefan vybudoval kráľovstvo Uhorska. Ti od pravého Boha odpadli kresťania teda, čo freimaurerom pomáhajú hubiť kresťanstvo, ako jediný a pevný základ Uhorska, veľmi zle zaobchodia s dedictvom sv. Štefana.

Má ale kresťanstvo a spolu i Uhorsko ešte aj tretieho nepriateľa a toto sú socialdemokrati. Socialdemokraciu vynalezlo židovstvo. Socialdemokrati zapierajú bytnosť božskú, každé náboženstvo je im vec privátna a pobočná. Oni učia, že není ani pekla, ani neba, bo človek, ako to do sveta búchajú, nemá duše a keď zomrel, je všetkému koniec priam tak, ako keď dajaké štvornohé stvorenie zdochne. Socialdemokrati neznajú manželstva, oni oslavujú len slobodnú lásku a dľa nich muž môže odprášiť ženu kedy sa mu líbi a vziať druhú dľa ľubovôle. To isté, dľa socialdemokratických náuk, môže robiť aj žena. O deti vraj nemusia sa starať rodičia, tie nech si vychováva štát. Socialdemokrati vyzdvihnúť chcejú každý privátny majetok. Dľa socialdemokratického učenia pobrat treba cirkve majetky, kostoly, statkárom statky, pánom panstvá, hospodárom domy, role, lúky, pasienky a lesy a podeliť medzi proletárov. Vojsko, žandári, polícia musia zmiznúť z površia zemskeho. Toto si žiadajú socialdemokrati. Nado všetko ale pracujú na vyhubení panujúceho poriadku spoločenského a na vykorenení kresťanstva. Tí krátkozrakí kresťania teda, ktorí podporujú socialdemokratov a prihlasujú sa ku jejích červenej zástave, hrozne sa prehrešujú proti kresťanstvu jakožto dedictvu sv. Štefana, spolu ale aj proti Uhorsku.

Najnebezpečnejší nepriatelia kresťanstva ale sú liberáli. Tridsať rokov panovali v Uhorsku

a zmarili krajinu mravne i hmotne. Najhroznejšie zákony k utlačení kresťanstva, medzi ktorými spomeneme len civilné manželstvo, uviedli do života liberáli. Pospolitý ľud nespravodlivými nariadeniami vohnali do nevýslovnej biedy a nútili ku vyvandrovaní. Krajinu zaplavili nebezpečným živlom z Haliča, Poľska a Ruska, ktorý domorodý ľud kresťanský po všetkých stranách krajiny nemilosrdne vyziera. Školy, kde mohli, zoštátnili a pozbavili kresťanského rázu. Katedry university, pôvodne z katolíckej základiny, poverili židom a moderným neznabohom. Nedá sa ani opísať, čo všetko previedli v Uhorsku liberáli k utlačení kresťanstva. Liberálov konečne zničila kresťanská ľudová strana. Včul ale poznové zdvíhajú hlavy a radi by sa zas dostať na vládu. Vydávajú už aj jejích heslá. Najnovšie heslo liberalov je: sekularizácia cirkevných majetkov. Z naloženia freimaurerov k tomuto pripravujú obecenstvo zvlášte cestou jejích novín. O sekularizácii cirkevných majetkov píšu teraz naporad všetky židovské, freimaurerské, socialdemokratické noviny a s veľkou úľubou aj noviny slovenských vodcov národnárskych. Robia to k utlačení kresťanstva. Každý človek by mal u nás vedieť, že cirkevné majetky pôvodne pochádzajú od sv. Štefana kráľa. Abý upevnil kresťanstvo, obohatil cirkev majetkami. Kto ale katolícku cirkev olúpil chce týchto majetkov, ten pracuje na utlačení kresťanstva a mrhá dedictvo svätého Štefana prvého kráľa apoštolského Uhorska.

Kresťanstvo udržalo Uhorsko vzdor krutým bojom a búrkam od časov sv. Štefana. Budme teda kresťania a katolíci vo verejnom a súkromnom živote. Za každej príležitosti bojujme zmužile proti nepriateľom kresťanstva. Druhých tisíc rokov pretrvá slávnostne Uhorsko, keď bude, ako to sv. Štefan chcel, kráľovstvo marianské.

Porada Katolíckej Ľudovej Jednoty v Orave.

Katolícka Ľudová Jednota na víťazoslávnej púti svojej dorazila konečne i v najsevernejšie kraje Uhorska a za prítomnosti veľa duchovných a svetských 10. augusta vydržovala prvú stoličnú poradu v Trstenej. Zastupitelia stredišťa vysvetlili v tejto porade programm, ciele a po-

trebnosť Katolíckej Jednoty pred duchovenstvom a svetskou intelligenciou stolice a oduševnenie, akým početné obecenstvo prijalo prednášky zastupiteľov strediska, zárukou je toho, že na tretiu nedeľu septembra vytyčený deň agitacionálny k úplnému víťazstvu Jednoty prispeje na území celej stolice oravskej. Veď medzi 41 farami stolice Jednota už aj posiaľ utvorená je v jej obciach, čo je zrejším znakom horlivosti velebného duchovenstva tamojšieho.

Ako zastupitelia strediska dostavili sa ku porade skutočný vnútorný tajný radca Štefan *Rakovszky* a člen spravujúcej rady Jednoty Štefan *Friedreich* (Görcsönyi). Zo stránky velebného duchovenstva a inteligencie boli prítomní:

Georg *Bulla*, župan, Štefan *Pironsák*, titulárny kanonik, dekan a farár, Alois *Izsóf*, redaktor «Zászlónk» v Budapešti, Peter *Viecha*, dekan-farár Dolný Kubín, Eugen *Vilesek*, pravotár Trstena, Eugen *Mututyánszky*, pens. hlav. slúžny Trstena, Štefan *Zaják*, farár Trstena, Jozef *Szolkó*, farár Pekelník, Zoltán *Zmeskál*, veľkostatkár Lestyin, Peter *Hanulya*, farár Usztye, Ján *Gyuresák*, pravotár Trstena, Vendelín *Schwarz*, farár Horná-Zubrica, Eugen *Berzeviczy*, náčelník pohraničnej stráže Trstena, Anton *Bulla*, sudca v B. Bystrici, Ján *Schellig*, farár Podvilk, Jozef *Jendrassák*, gymn. direktor Trstena, Jozef *Vojtisek*, farár Zakamene, Ján *Brissák*, farár Zá-zriva, Jozef *Tomkulyák*, profesor náboženstva Trstena, Zafér *Lass*, Justin *Loffay*, kňazi rádu františkánskeho Trstena, Ondrej *Oravec*, katecheta Ružomberok, Jozef *Tomcsa*, farár Nizsna, Georg *Bajcsy*, administrátor Csímhova, Ladislav *Csurják*, úradník pošty Trstena, Ladislav *Mikula*, administrátor Malatina, Franc *Dulya*, administrátor Hutty, dr. Karol *Kmetykó*, kaplán a redaktor Kiszuczauhely, Eugen *Richlik*, účtovník Trstena, Štefan *Meress*, rychtár Trstena, Štefan *Galasz*, okresný notár Trstena, Štefan *Pányik*, podnotár Trstena, Karol *Loffay*, kántor Trstena, Franc *Novák*, okr. notár Pekelník, Vendelín *Banzák*, štátny učiteľ F.-Zubrica, Jozef *Zostyák*, farár Tvrdošín, Karol *Gyuresák*, Ján *Gyuresák* okr. súdu úradníci Trstena, Ján *Fedor*, Karol *Gallasz*, úradníci v slúžnovskom úrade Trstena, Jozef *Gassay*, pokladník Trstena, Desider *Meskó*, slúžny a redaktor Trstena, Jozef *Zasztkó*, kaplán Jablonka, Viktor *Griger*, kaplán Námestovo, Michal *Szombati*, kaplán Zubrohlava, Andor *Schelling*, slúžny Tvrdošín, Ján *Sznádik*, učiteľ Vávrecka, Jozef *Konfall*, učiteľ Tvrdošín, Emil *Tomkulják*, Ondrej *Kovalesik*, Tomáš *Blahó* a Rudolf *Meres* csímhovskí, Ján *Árvai* ljeskovský a Tomáš *Majercsák* zuberecký učiteľia, Georg *Bulla* ml., hlav. slúžny Trstena, Ján *Koválik*, okr. sudca, Trstena. Zolt. *Vajthó*, gymn. profesor Trstena, Oskár *Herritz*, profesor v Rábe, Ondrej *Csizmár*, farár Lokesa, Jozef *Huros*, farár Krusetnica, Štefan *Haluska*, farár Oravka, Martin *Dolják*, farár Chlebnice, Franc *Han-*

zely, administrátor Pucó, Ladislav *Nudassy*, okr. lekár Dolný Kubín, Ján *Hattyár*, farár Habovka, Ferdinand *Laurinec*, kand. pravotársky Trstena, Viktor *Gassay* a Anton *Pánik*, klerici v Ostrihome, Ján *Gassay*, teolog Szepeshely, Ludvik *Potoczky*, kvardián Trstena, Lambert *Kovárik*, kaplán Trstena, Štefan *Sulec*, kaplán Alsó-Zugó, Ondrej *Csurják*, učiteľ-organista Trstena.

So zvláštnou pochvalou vyzdvihli tu prítomní, že ku porade dostavil sa, v stolici všestranne obľúbený hlavný župan Georg *Bulla* s viacerými stoličnými pánmi. Nech je to nasledovania hodným príkladom predstaveným a úradníkom iných právomocností, ako sa bez obavy a smele súčastňovať majú nielen na politických, lež aj na katolíckych pohyboch práve tak, ako to robia úradníci protestantského náboženstva, ktorí smele chodia na zasadnutia, porady a shromaždenia konventov a protestantských sjazdov. Práve tak majú robiť pravomocenski predstavení a úradníci, čo sú katolíckeho náboženstva. Poradu pri hlučných ováciach zahájil predseda katolíckej Jednoty

Štefan *Rakovszky*.

V zahajujúcej reči spomenul udalosti minulých pätnásť rokov. Poukázal na shromaždenie, ktoré sa vtedy v Trstenej vydržovalo. V krajine po ten čas prenasledovali nás všade vrchnosti a na veľa miestach búrily proti nám intelligenciu, v Trstenej ale aj vtedy slušne a spravodlivo chovala sa ku nám vrchnosť a ľud prijal nás s veľkým oduševnením. Pohyb ten, ktorý sa takrečeno s týmto shromaždením začínal, dosiahol od tých čias veľkých rozmerov a z programu svojho uskutočnil všetko, čo s napnutím síl, oduševnenou, statočnou prácou, za neprajných okolností previesť mohol a prekázil všetky nové nápady proti cirkvi a svätej viere našej. Po prvom oduševnení ale len skoro ľahostajnosť a chladnosť zmohly sa duchov veriacich a zdalo sa že katolíci zas len nie sú vstave s úspechom bojovať proti zkazonosným zámerom, akými veľkou silou a vytrvalosťou napádali nás nepriatelia naši. Z tej príčiny prevzali sme, nie celkom pred dvoma rokmi, organizovanie Katolíckej Ludovej Jednoty a prevzatý vtedy počet jej členov, z osem do deväť tisíc, našou prácou zdvihli sme na dvestokrátisíc. Velebné duchovenstvo v oravskej stolici už aj posiaľ bralo účasť v tejto práci, znajúc ale horlivosť a oduševnenosť

jeho, akou vynikalo doposiaľ chvalitebne vo všetkých pohyboch katolíckych, presvedčení sme, že pod jeho rukou i táto ustanovizeň dosiahne takého rozkvetu, ako to jej významnosť zaslúži. Veľkú potrebu máme na horlivosť velebného duchovenstva, bo nepriatelia naši nepretržene stoja na stráži a ostrie jejich nápadov vždy viacej namierené je proti Katolíckej Ludovej Jednote. Z nápadov týchto si my síce mnoho nerobíme, ba jestli týmto spôsobom poslužíme k posilneniu cirkvi, vďačne ich prijíame. Že v tomto ohľade dôverovať môžeme našim silám, o tom svedčia mnohé predznaky. Hľa, pohyb o zostátnení cirkevných majetkov ulieha; záležitosti Barkóczy a Koczurek rozriešené sú nie proti zásadám katolíckym. Všetko toto ale by ináč vyzeralo, keby nepriatelia naši nevideli, že sriadené čaty dvestotísíc katolíkov hotové sú odraziť všetky proti nám namierené útoky. My sme dnes obrneným štýtom katolíkov Uhorska a aby štýt tento tým pevnejší bol a tým väčšej ochrany poskytoval cirkvi a viere našej, preto prosíme o spoluúčinkovanie velebné duchovenstvo stolice oravskej.

Na túto reč odpovedali prítomní hlučným a zdľhavým «éljen», ktoré keď utíchlo, Rakovský prečítal telegrafické pozdravenie, aké na poradu upravil krajinský vyslanec Béla Csitáry. Po tomto pozdvihol sa k slovu člen spravujúcej rady Jednoty

Štefan Friedreich Göröcsönyi.

Vysvetlil ciele a významnosť katolíckej Jednoty. Toho, jak veľmi potrebná je katolícka Jednota, dostatočným dôkazom je i hrozná nervozita, aká zachvátila všetkých nepriateľov kresťanstva pri jej utvorení a besná nenávisť, akou hľadia na mohutné jej šírenie sa. Nepodvratný argument potrebnosti katolíckej Jednoty spatrujeme ale i v celom verejnom živote, ktorým čoskoro viať musí očisťujúci vietor statočného kresťanského smýšľania. Žiadaly ale utvorenie katolíckej Jednoty ešte i na poli spisby, politiky, hospodárstva panujúca verejná nemravnosť, zároveň aj ten židovsko-liberálny duch verejnej správy, ktorý vykoristením pospolitého ľudu a nútením ho ku vystahovaniu, cestou tlačie hrozne veľkých úspechov dosiahol. Cieľom základného očistenia verejného života v duchu kresťanskom zorganizovaná je Katolícka Ludová Jednota. Čle-

novskými jej spisami poučuje ona ľud, právnymi radami, aké členom udeľuje, chráni ich pred zbytočnými pravotami a nesvedomitými vyžieračmi. Katolícka Jednota vychováva ľud k verejnému životu, bo mu ukazuje, kto mu je priateľom a kto nepriateľom a skrze to prekáža také pády, aké sa u nás posiaľ toľkokrát opakovali, že premnohí našou pomocou a na našich pleciach vyšinuli sa k masným hodnostiam, aby, keď sa cítili byť vo výške, perfidne a nevďačne odsotili ten rebrík, po ktorom sa hore vyškrabali. Katolícka Ludová Jednota obnoviť chce verejný život na základe kresťanskej mravnosti, spravodlivosti a slušnosti v duchu kresťansko-katolíckej lásky a poskytuje príležitosti, aby všetci katolícki občania ako bratia podali si ruky, poznali jedon druhého a v neodolateľne pevnom tábore katolíckom spojili sa s nami aj tí, ktorých nesvedomití zvodcovia zlomyseľným štváním a poburovaním nám odcudzili. Velebné duchovenstvo stolice oravskej, akonáhle utvorená bola katolícka Jednota, nahliadlo veľkú jej významnosť a s oduševnením dalo sa hneď do práce katolíckej reštaurácie. Keď aj táto príkladná horlivosť a oduševnenosť časom neochladne, neodolateľnou pevninou Katolíckej Ludovej Jednoty bude stolica oravská. Odporúča z tej príčiny, aby v tretiu nedeľu septembra v každej obci oravskej stolice vydržovali utvorené shromaždenie.

Ku tomuto návrhu prehovorili Georg Bajcsi a Jozef Vojticsek, po čom porada prijala ho jednohlasne. Za tým, pri všestrannom súhlase, ozval sa praepošt-farár dolnokubínsky

Peter Viecha.

V krátkej, lež uváženej reči vyslovil sa, že duchovenstvo stolice oravskej schvaľuje myšlienku utvorenia Katolíckej Ludovej Jednoty a povďačné je stredisku správy tejto katolíckej ustanovizne, že dejište blahonosného účinkovania preložilo i v strany oravské. Vyzdvihol oduševnenými slovami, že každý duchovný oravskej stolice presvedčený je o vznešených cieľoch Jednoty a pokladá si za svätú povinnosť podporovať a rozširovať ju úplnou horlivosťou, dľa toho nasledovania hodného príkladu, aký v tomto ohľade všetkým dáva stredisko správy. Prítomní na tieto

slová oslavovali rečníka hlučnými ováciami, ktoré keď uľahly, pozdvihol sa k záverečnej reči

Štefan Rakovszky.

Rečník oslovil svetských katolíkov a obrátil jejich pozornosť na tie neodškriepiteľné udaje, že ľudia kresťanským zásadám neprajú podmaňujú si školy, universitu a úrady. Predložil otázku, kde to povede, jestli sa v krajine i ďalej pokračovať bud v tomto smere a kresťanské spoločenstvo nepostaví sa na nohy a neurobí koniec tejto invázii. Členovia katolíckej inteligencie nech sa preto k nám pripoja. Keď protestanti súčasťňovať sa môžu v jejich náboženských shromaždeniach, keď socialdemokrati bez ponosov platíť môžu veľkú daň jejich vodcom, katolíci tiež ničoho nemôžu mať proti tomu, keď ich vyzývame, aby chodili na katolícke shromaždenia a ako členovia Jednoty skladali nepatrne malé poplatky. Nehanbime sa za to, keď nám na oči vyhadzujú, že sme klerikáli, ultramontáni, čierni, zaostali; nedbajme o to, keď povedajú o nás, že ani zďaleka nemáme tú veľkú vzdelanosť, modernú osvetu, ktorú na tomto barbarskom, zaostalom svete zažalo židovstvo — našej cirkvi a naše práva ale si nedajme.

Cesta, ktorú sme posiaľ prekonali, bola veľmi ťažká, my ale všade a s každým jednako sme zaobchodili a jednali. O podobné prosí aj inteligenciu. Nech každý kríž svoj na seba vezme a keď snáď bremeno jeho ťažké je kedy-tedy, vždy dobre padne odpočinúť si v jeho stieni. Kto ponáša svoj kríž a verne mu slúži, na zlú cestu nikdy nezablúdi, iste a bezpečnej, ako všetci mudrci a sociologovia sveta, kráča k došiahnutiu, svojbo, svojej vlasti a svojich dietok blaha, slávy svojej cirkvi a k zabezpečeniu svojho dušného spasenia.

Mierná národnárska strana slovenská.

Ako čítame v rozličných novinách, nedávno držali poradu v Trenčíne viacerí národnárski vodcovia a tam uzavreli, že utvoria miernu národnársku stranu slovenskú. Z tohoto môžeme vidieť, že už mnoho národnárov nahliadlo to, že čo Skičák, Hodža, Juriga, Blaho robia, sú pre-

hnaté veci, darobnice a hlúposti, s ktorými tak zhnusili seba a aj svoju stránku, že tú udržať ďalej nemôžu, zapotrebné držia preto pod novú zástavu slovenský ľud vábiť. Bo čo vedia preukázať tí národnárski vodcovia? Miesto toho, že by boli za slovenský ľud bojovali, ho vzdelávali, k dobrému povzbudzovali, našu cirkev bránili: našu kresťanskú ľudovú stranu, katolíckych biskupov, katolícke duchovenstvo, katolícku Jednotu napádali väčšou divokosťou, ako židovskí liberáli, freimaureri a socialdemokrati. Množstvo svojich hriechov tým spôsobom by radi zo seba zhodil tí známi národnárski vodcovia, ako keď žid, ktorý pol sveta poklame a konečne falošne zbankrotuje, starú tabulu zo sklepu strhne a vystrečí novú tabulu s menom svojej manželky, a potom ďalej klame — ale pozornejšie. Tak aj národnárski vodcovia dajú novú tabulu, nové meno na starý gšeft a chcú opatrnejšie klamať, alebo ako oni hovoria, «mierne» pokračovať. Čo ale budú títo «mierni» národnárski vodcovia robiť? Našu kresťanskú ľudovú stranu, Jednotu, biskupov haníť a napádať budú, a síce «mierne», aspoň tak si to zaumienili. Ale to tak bude vyzeráť, ako keď si korhel umieni, že už len «mierne» bude korhelovať. No, ja myslím, že naši národnárski vodcovia chytro prídu so starým korhelom do starej kolaje a zase len budú takí nemierni, prepiať a vzteklí, ako boli. Len obozretnejší, falošnejší by radi boli — a preto sa ich chráňte! Keby ľudu ubohému dobre chceli, na tom by pracovali, aby ľud v jednom tábore spojili. Hriech bol oproti ľudu národnársku stranu vymysleť k utlačeniu starej ľudovej strany; hriech a hlúposť je včul ešte aj tretiu stranu chcieť utvoriť.

P. Augustín.

Stoličné shromaždenie Katolíckej Jednoty v Soprone.

Výkonný výbor Katolíckej Ľudovej Jednoty stolice šopronskej vydržoval 5. augusta shromaždenie v Šoprone pod predsedníctvom Karola Várity, praepošta-farára z Kismártonhegy. Katolícka Ľudová Jednota rozšírená je už na celom území stolice šopronskej a je prítomne prameňom všetkých pohybov, nielen náboženských, lež aj politických. Ako katolícka Jednota zasa-

dzuje sa za práva cirkvi, toho zrejým dôkazom je toto shromaždenie, v ktorom zaoberali sa ponajprv so zvestným uzavretím huňadskej stolice, poťažne sekularizácie cirkevných majetkov a potom vyniesli resolúciu i v záležitosti autonómie katolíkov Uhorska.

Pravomocnosť šopronskej stolice, zvestné uzavretie o sekularizácii pojednávať má v stoličnom výbore v mesiaci októbri. Stoličná katolícka Jednota vyzve z tejto príčiny všetkých výborníkov, ktorí patria medzi jej členov, aby k tomu zasadnutiu prišli všetci do posledného chlapa. Krajinský vyslanec a člen stoličného výboru dr. Štefan Tálos pri základnom odôvodnení v mene Jednoty navrhne výboru, aby uzavretie huňadskej stolice odmrštil s opovržením a pohoršením. Stoličný výbor, v ktorom vo väčšine sú katolíci, návrh tento akiste prijme.

Uzavrelo ďalej shromaždenie Katolíckej Ludovej Jednoty stolice šopronskej, že všetky organizácie katolíckej Jednoty na území šopronskej stolice v mesiaci septembri proti uzavretiu o sekularizácii cirkevných majetkov vydržiavať budú protestujúce shromaždenia a vynesú všade stejného obsahu rezolucné uzavretia. Požadajú krom toho stredisko správy Jednoty v Budapešti, aby vyzvalo všetky stoličné organizácie Jednoty v krajine jestvujúce, aby proti sekularizácii cirkevných majetkov zaujali podobné stanovisko.

Stoličné shromaždenie Katolíckej Ludovej Jednoty ako druhý predmet pojednávalo otázku autonómie katolíkov. Praepošt Várits ako predseda mnohými dôvodami dokázal, že majetky katolíckej cirkvi len katolícka autonómia obrániť môže, nech teda z tej príčiny dr. Štefan Tálos v zasadnutí mesiaca októbra ten návrh predstrel stoličnému výboru, aby stolica šopronska ku bezodkladnému prevedeniu katolíckej autonómie vyzvala krajinské zákonodarstvo a k podobnému zakročeniu oslovila všetky pravomocnosti Uhorska.

Stoličné shromaždenie Jednoty pojednávalo ešte i viacej predmetov týkajúcich sa miestnych organizácií v stolici šopronskej a vynieslo viacej veľavážnych uzavretí.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan-a»!**

IX. krajinský sjazd katolíkov Uhorska v Segedíne.

IX. krajinský sjazd katolíkov Uhorska začne svoje účinkovanie 29. augusta. K zaopatreniu bydlísk pre súčasťujúcich sa na sjazde sstavená je osobitná komissia, ktorá má kanceláriu v segedínskom Katolíckom Kruhu (Szeged. Kath. Kör). Sem sa má písomne obrátiť každý, kto na čas sjazdu potrebuje bydlisko v Segedíne.

Bydlá sú nasledujúce:

I. V hostinci izba s jednou posteľou na deň 4—6 korún, väčšia izba s dvoma posteľami 6—10 korún.

II. V privátnych domoch pre jednu osobu denne 2.50 kor. do 3 korún.

III. Klerikom, študentom university internátske bydlisko na celé tri dni sjazdu 1 kor. 20. hal.

IV. Hromadné internátske ubytovanie na tri dni 3 kor. 10 hal. Ohľadom na to, že tieto bydlá zabezpečiť možno len tak, keď sa popredku vyplatia, cenu za patričné bydlisko vopred treba odoslať.

Jestli viacerí, ako dobrí známi, žiadajú si mať hromadné bydlisko, túto žiadosť nech na vedomie dajú vyšspomenutej komissii pod nasledujúcou adresou:

A IX. Kath. Nagygyűlés Elszállásoló Bizottságának Szegeden, Kath. Kör.

Ozbijana banka.

Ludovú banku vo Fiume 11. augusta predpoludním, keď najviacej sveta chodilo po ulici «Piazza Dante», kde sa tá banka nachodi, ozbijali traja ruskí židia. Ako v lani v Novej Pešti prišli aj títo lúpežníci revolvermi ozbrojeni do banky. Napadli zamestnaných, jedon z lúpežníkov vytrhol sluhovi z ruky kapsu, v ktorej bolo vyše 16.000 korún, strčil peniaze do kaftana a potom všetci traja brali sa ku hlavnej kasse, pri ktorej sedel Milosevich direktor banky. Ako direktor ozbrojených lúpežníkov zbadal, skočil k telefonu a volal policaj. V tom okamžení ale jedon z lúpežníkov strelil mu do hlavy a zastrelil ho naskutku. Na smrť nastrašení úradníci banky vyskočili veľkým oknom výkladu na ulicu a kričali: lúpežníci! lúpežníci! Lúpežníci ale tiež tým oknom vyskočili a strielajúce z revolverov, utiekali ulicou. Dvaja utiekli, tretieho ale, ktorý sa volá Šalamon Kíšinevski, zrazil šablou policaj Ján Ratkovics.

Ako policaj ustálila, lúpež spachali traja ruskí židia a síce: 31 ročný mechanik Michal Špektor, rodom z

Poltavy, 28 ročný mechanik Peter Orlov, rodom z Rostova a už zatknutý 26ročný robotník Šalamún Kišinevski rodom z Odessy. Zlosynovia ale mali aj štvrtého kamaráta a síce 24 ročného mechanika Abrahama Kribického, rodom z Velirova (v Rusku), tiež náboženstva židovského.

Tento Kribicki nebol vo Fiume, lež zostal tu v Budapešti. Hlavný policajný kapitanát, akonáhle dostal z Fiume telegramm o lúpežnej vražde, vystopoval, že Peter Orlov a Michal Špektor bývali v Dagály-ulici v dome č. 7. a na tomto byte našli detektívi aj Abrahama Kribického, potom i podobizne Petra Orlova a Michala Špektora. Mimo podobizni našli aj mnoho po rusky písaných listov. Podobizne a listy potom ukázali Kribickému, ktorý sa na to priznal, že tých troch Rusov pozná, ale o lúpežnej vražde vraj nemá vedomosti a hovoril aj to, že ani o tom nemal vedomia, že by sa jeho kamaráti boli chystali do Fiume. Lenže obyvatelia toho domu kde dobrí vtáci bývali, tvrdili, že sa Rusi koncom minulého mesiaca vždy len o tom shovárali, že odcestujú do Fiume.

Zastreleného direktora ozbijanej Fiumánskej ľudovej Banky Jozefa Miloša pochovali za veľkej sústrasti celého mesta. Mestská rada policajtovi Jánovi Ratkovičovi, ktorý Kišinevského s nasadením svojho vlastného života chytil, dala 400 korún odmeny a vymenovala ho za policajta I. triedy.

V záležitosti ozbijania Fiumánskej ľudovej banky náhoda prišla polícii na pomoc. Od zbojníkov totižto prišiel do Budapešti na adresu ich spolu vinníka Abrahama Kribického list z Krajiny, v ktorom mu poslali peniaze. V liste mimo 180 korún papierových peňazí síce nebolo žiadneho písma, ale zatknutý Krivicky, keď tento list zazrel, priznal sa všetkému. Jeho vyznanie celkom iný smer dalo vyšetrovaniu. Dľa vyznania Kribického lúpežníci chceli ujsť do Ameriky a Krivicki aj pomenoval ten morský prístav, kde lúpežníci dľa predbežného dohovorenia chcú vystúpiť na loď. Dvaja budapešťianki policajti už aj odcestovali, aby lúpežníkov ešte pred vysadnutím na loď chytiť mohli.

Krivicki počas vypočúvania rozpovedal, že je on vlastne ušlým ruským väzňom. Bol vyhnaný na Sibír, lebo v Blazove pri jednej pouličnej demonstrácii nechcel poslúchať políciu. Odsúdili ho na dva roky vyhnaali na Sibír, ale on už v prvých mesiacoch ušiel, čo urobiť vraj bol prinútený. Ujsť mu bolo veľmi ľahko, lebo je tam dozor natoľko zlý, že odtiaľ len ten neujde, ktorý nemá výhľad na to, že v cudzozemsku prácu dostane.

Meno toho morského prístavu, kde lúpežní vrahovia chceli vysadnúť na loď, tiež z jedného listu vysvitlo. Na meno Kribického totižto prišiel aj druhý list, ktorý dali Kribickému otvoriť v prítomnosti vyšetrovanie vedúceho policajného osnovníka a dvoch detektívov. List poslal Orlov a bol písaný po rusky, Krivicki bez všetkého váhania preložil obsah listu. V liste Orlov sdelil Kribickému, že idú do Anversu a že odtiaľ ujdú

do Ameriky. Vyzýva teda Kribického, aby aj on prišiel tam, že sa potom tam sídu.

Budapešťiansky hlavný policajný kapitanát v sobotu Abrahama Kribického, spoluvinníka lúpežníkov, ktorí ozbijali Fiumánsku ľudovú banku, dal odviezť do väzenia kráľovského fiškálátu. Krivicki ustavične tvrdí, že je nevinný a že jeho vinou je len to, že vediac o pláne svojich sudruhov, neprekazil jeho prevedenie. Keď mu povedali, že Peter Orlov zastrelil direktora Fiumánskej ľudovej banky, veľmi sa nalakal, ale potom cynicky poznamenal:

— Nuž, však ho za to obesia!

V nedeľu predpoludním jedného z lúpežníkov, Petra Orlova chytili v meste Zürich. Na adresu Kribického do Budapešti v piatok prišiel list od Orlova, ktorý píše, že sa stretnú v Zürichu, kde Kribického bude čakať na pošte nechaný list. Policajný osnovník Ondrej Bartha a detektív Schön naskutku odcestovali do Zürichu, kam prišli už v sobotu. Na pošte stali si na postriežku. V nedeľu predpoludním Peter Orlov i prišiel na poštu, kde mu povedali, že prišiel síce na jeho meno list, lenže ho druhý vzal. Orlov na to šiel na nádražie, o chvíľu odišiel, na čo ho chytili. Orlov prirodzene tají. Ale isté je, že sa prizná a tak možno úfať, že dnes-zajtra aj jeho ušlého spoločníka Špektora chytiť.

POLITICKÉ CHYRY.

Skyčák v Segedíne.

IX. krajinský sjazd Katolíkov Uhorska vydržiava sa koncom augusta v Segedíne. Túto príležitosť použiť chcel Skyčák ku demonštráciám, v prvom rade proti biskupom, v druhom ale proti celému katolicizmu Uhorska. Následkov tých demonštrácií ale, ktoré mal v pláne, najviacej bál sa zaiste Skyčák a preto už pred týždňom ohlásil dal v jeho novinách, že on veru na ten kongress do Segedína nepôjde. Keď sa teda bál ta ísť, aby jeho prívrženci, ktorých neni mnoho, vedeli o čom hovoriť a Česi a Moravčiaci mali zas o čom písať, Fero Skyčák odhodlal sa k tomu hrđinskému skutku, že poslal inštanciu do Segedína na mestskú radu. V tejto inštancii Fero Skyčák prosil mestskú radu segedínsku, aby počas kongressu slovenským katolíkom prepustila segedínsku kultúrnu palotu, lebo slovenská národnostná strana chce v Segedíne protestovať proti tej politike, ktorou hornouhorskýchslovenskýmšľajúcich nižších kňazov poniektorí biskupi utlačujú a ich cirkevné spoluúčinkovanie tým nemožné činia. Aby si priazeň segedínskej rady získal, Skyčák v jeho inštancii predstavil sa

ako vlastenec prvej triedy. Segedínska rada ale videla Skyčákovi cez sito a najprv ho ako chýrneho zákonodarca o tom poučila, že IX. krajiniský sjazd katolíkov je čisto katolícka záležitosť, z ktorej vylúčená je každá politika, potom mu dala na vedomie, že mu ku vydržiavaniu jeho kurzu kultúrnu palotu neprepustí a konečne mu dala na známosť, že keby vzdor tomu politické demonstrácie prevádzal chcel v Segedíne, vrchnosť proti tomu prísne zakročí. — Takýmto pokračovaním uvádza na posmech Skyčák nielen seba, lež aj Slovákov. Dokedy to budú ešte trpeť?

Hodžov blok a Skyčák.

Hodža pracuje na jeho bloku so židmi, freimaurermi a socialdemokratmi. Nuž a Skyčák čo povedá k tomu? V poslednom čísle jeho už v Holiči vychodiacich novín píše: «Ak sa podarí, dobre, ak nie, nezahynieme ani vtedy. Máme už uzavretý blok iný, silnejší a nebezpečnejší: je to kultúrna a hospodárska vzájemnosť československá». Takto píše člen uhorského zákonodarstva.

Z CUDZOZEMSKA.

Zaďakovanie pruského ministra vojny. Pruský minister vojny generál pechoty *Einem* zaďakoval z úradu.

Neočakávané odstúpenie ministra vojny Einema zavdalo príčinu ku rozličným rozruhovaniam. Tak povrávali, že minister vojny ztratil priazeň cisárovú, dľa druhej verzie ale medzi ministrom vojny a grófom Zepelinom nastaly rozdielne náhľady. No všetky tieto chýry za bezzákladné vyhlasujú, lebo minister vojny sám prosil cisara, aby ho oslobodil od jeho postavenia a sveril naňho veliteľstvo 7. vojenského sboru. Cisar Vilhelm II. prijal zaďakovanie Einema a za pruského ministra vojny vymenoval generála Heeringena, veliteľa II. vojenského sboru.

Nový minister narodil sa r. 1850. a svoju vojenskú dráhu začal pri jednom jágerskom pluku. R. 1887. bol vymenovaný za majóra a preložený do ministerstva vojny, kde tri roky ztrávil. Od r. 1895. do r. 1905. bol kommandujúcim plukovníkom 117. pešieho pluku. Roku 1905. ostal veliteľom II. vojenského sboru a teraz ministrom vojny.

Cisár Vilhelm odstupujúcemu ministrovi vojny Einemovi poslal rukopis, v ktorom mu z tej príležitosti, že ho na vlastnú žiadosť prepúšťa z jeho postavenia, vyslovuje vďaku za tie vynikajúce služby, ktoré jako minister vojny preukázal ríši nemeckej.

Vojna Španielov proti Kablyom. Do Melilly vyslaná španielska flotta pozostáva z 1 obrneného kri-

ziaka, z 5 ľahkých križiakov, z 5 torpedoborcov a z 8 torpedových korvett, dovedna asi s 200 kanónmi. Všeobecne má sa za to, že veliteľ španielskeho vojska pri Melille generál Marina bude napredovať ku mestu Tetuan, ktoré leží od Melilly na 30 kilometrov. Na toto poukazuje i to, že stráže v Restingu a v Kabodague ležiacich pevnín na ceste vedúcej ku Tetuanu posilnili.

Španieli prv, než by opustili mesto Melillu, prinútení boli zaozpečiť ku mestu vedúce cesty, lebo tieto dni, keď generál Marina prehliadal vojsko, Kabylovia na defilirujúce vojsko strielali. Preto všetky španielske posície, ba aj bezprostredne pred mestom ležiaci tábor obkolesili silným drôtom.

Dľa chýrov, z poverenia marockého sultána Muley-Hafida z Fezu pojde deputácia ku Kablyom, aby sa ich pokúsila uspokojiť. Ale deputáciu bude sprevádzať len málo vojakov, lebo sa obávajú, že by sa sultánove čaty spojily s vojskom Kabylov.

BESEDNICA.

Pius X.

Každý katolík zaiste s radosťou prečíta si jednotlivé úrivky zo života slávne panujúceho pápeža Piusa X. Z diela v talianskej reči prítomne uverejneného podávame o tom, ako žije svätý otec, nasledujúce drobničky:

Pius X. rád vstáva zavčas rána. Keď bol ešte farárom v Salzano na úsvite obyčajne sám si otvoril kostol a stalo sa neraz, že i sám zvonil na «Anjel Pána». Jedon z jeho farníkov pozastavil sa nad tým, že farár tieto práce vykonáva a povedal mu, prečo radšej nezo- budí kostolníka.

«Má on i tak dosť roboty,» odpovedal na to farár. «Na «Anjel Pána» viem i ja zazvoniť. Veď keď budem starý a dostanem kaplána, potom si to ináč zariadime.»

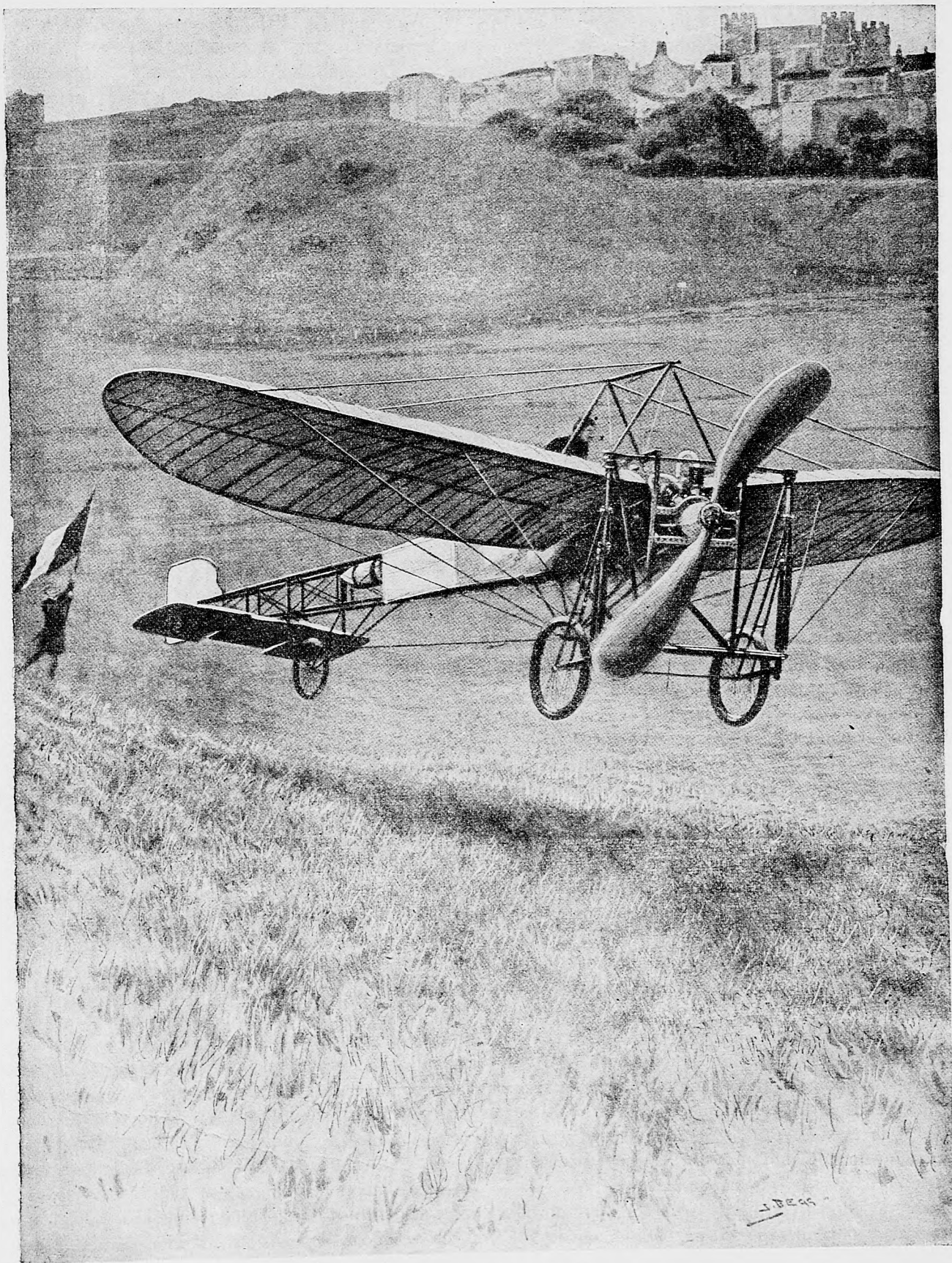
Pius X. vstával zavčas rána aj ako biskup mantovanský. Keď sa ho jeho vikár pýtal, koľko hodín potrebuje, aby si odpočinul, odpovedal:

«Dost mám štyri hodiny.»

Zavčas rána vstával pápež i ako benátsky patriarcha a tejto obyčaje drží sa podnes. Prítomne má pápež 74 rokov a vstáva v zime i v lete každý deň pred piatou hodinou. Keď jeho sluha, menom Sili, okolo piatej k nemu príde, najde ho vždy pri breviari. Presne o šiestej hodine ide pápež do svojho oratoriuma a slúži svätú omšu. Káplnka, v ktorej pápež svätú omšu slúži, je veľmi jednoduchá. Neni v nej žiadnej značnej ozdoby. Na oltáre stojí križ zo slonovej kosti a šesť medených svietnikov. Zo sklepenia visí jedine drahocenná sklená lampa, ktorú pápežovi darovali Benátčania. Svätú omšu

služi pápež každý boží deň, povedá, že je to povinnosťou každého kňaza. Pri svätej omši, ktorá trvá vždy pol hodiny, obsluhujú svätého otca jeho sekretári Mgr. Bressan alebo Mgr. Pescini.

Po svätej omši odbaví Pius X. vždy ešte niekoľko modlitieb a potom ide k raňajkám, ktoré pozostávajú z jednej šialky kávy a zo žemličky s maslom. Pri peknom počasi ide na prechádzku do vatikánskej za-

Lietajúci stroj Bleriota.

hrady. Prechádzka táto trvá obyčajne trištvrte hodiny. Po prechádzke začínajú sa úradné práce pápeža. Najprv prichádza na audienciu pápežský štátny sekretár kardinál Merry del Val a podá zprávu o zásielkach, aké prišli s najnovšou poštou, a o iných vážnejších záležitostiach. O deviatej hodine dostávajú sa s jejich referátmi hlavné predstavení pápežských úradov, kongregácií atď. Potom nasledujú privátne audiencie.

Pápež Pius X. nechráni sa obyčajne, ktorú od pápeža Urbana VIII. až po Leva XIII. jeho predchodcovia prísne zachovávali a neobeduje sám. Pápež Lev XIII. zavolať síce tiež kedy-tedy k obеду svojho sekretára Mgr. Angeliho. Ten ale len vtedy smel si sadnúť k pápežskému stolu, keď sa pápež už vopred naobedoval. Ako Pius X. po prvý zavolať k obеду svojho sekretára, «cerimoniare» sa nazdával, že sa to z omylu stalo, bo nový pápež nezná ešte etiketu na pápežskom dvore. Veľmi sa ale zklamal, bo sa ho svätý otec opýtal:

«Ktorý pápež zaviedol tú obyčaj, aby pápeži samotní jedávali?»

«Jeho svätosť Urban VIII.» odpovedal sekretár.

«Nuž,» povedal Pius X., keď Urban VIII. úplné právo mal túto obyčaj do života uviesť, aj ja mám úplné právo ju zotrieť.»

Pri slávnostných príležitostiach volá pápež k obedu jeho staručké sestry a iných pokrevných; často i biskupov činí účastných tohoto vyznačenia, povolá niekedy i iných priateľov. Pius X. je aj v jedení veľmi skrovný. Za jednej príležitosti skúmajúc účty vatikánske, veľmi sa začudoval, keď prišiel na to, že v pápežskej kuchyni pracuje sedem kuchárov.

«To není možné — povedal — že by k uvareniu jedného obeda toľkí ľudia boli potrební,» a výdavky pápežskej kuchyne značne redukoval.

Pápežov obed je ozaj veľmi jednoduchý. Tanierik polievky, kúsok pečienky, syr a ovocie. To je všetko. Veľmi obľubuje talianske nacionálne jedlo «polentu». Všetelijaké staré obyčaje, aké od pradávnych časov zachovávali pri pápežskom stole, celkom vykorenili. Medzi iným bolo v obyčaji, že k pápežskému stolu nikdy nesmeli doniesť už načatú fľašku vína.

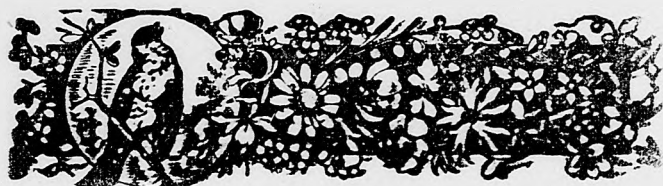
Pius X. o nedlho, ako stal sa pápežom, zle sa cítiac, žiadal si pohárik vína. Doniesli ku stolu fľašku storočného tokajského vína, ktoré kráľ Franc Jozef do daru poslal pápežovi Lvovi XIII. Pri obede prišlo pápežovi na rozum to znamenité víno a chel ním počastovať svojho tajomníka Mgr. Bressanta. Rozkázal, aby doniesli ráno načatú fľašku. Sluha obľadnul a vo veľkých rozpakoch povedal niekoľko slov o doterajšom zvyku. Žiadané víno, pravda, nemohol doniesť, bo to už vypili. Od tých čias ale neslobodno sa viac, najmä tak drahocenného vína dotknúť, ako je storočné tokajské a keby čo len za náprstok chýbalo z fľašky.

Pius X. zaviedol pri svojom stole ešte i iné novoty. Bolo predtým v obyčaji, že pri pápežskom obede prítomný bol vždy aj «maitre d'hotel», svetský úradník, ktorý dával pozor na obsluhu okolo stola. Tento s jeho

vyholenou tvárou a v čiernom fraku nijako sa neľúbil k najväčšej jednoduchosti navyklému pápežovi. Včul len jedon-jedinký sluha donáša jedlá, položí misku na stôl a potom odíde. Hostia, jestli sú k obedu povolaní, misku sami podávajú jedon druhému.

Pápež nefajčí. Voľakedy ešte zapálil si kedy-tedy na havanna cigaru, včul ale zo zdravotných ohľadov aj toto zanechal. Po obede utiahne sa svätý otec vždy na krátky čas k odpočinku a potom nasledujú zas úradné práce. Pri vážnych záležitostiach príde na audienciu štátny sekretár Merry del Val a pápež pracuje potom so svojimi sekretármi. Za tým nasledujú opäť privátne audiencie a po týchto, pri prajnom počasí, prechádzka v zahrade, za zlého času ale a v zime po pitvoroch Vatikánu. Pápež večerá o deviatej hodine — často len dve vajcia a trochu šalátu. O pol jedenástej odobere sa svätý otec k nočnému odpočinku.

(Dokončenie nasleduje.)

CHYRNÍK.

Narodeniny kráľa. Z príležitosti 79. narodenín jeho veličenstva kráľa dňa 18. augusta, v stredu, v budínskom kráľovskom zámockom kostole rano o 8. hodine bola malá sv. omša. Hrubá sv. omša bola o 11. hodine. Popoludni o 5. hodine držali kážeň a zatým litánie. — Úradné služby Božie odbavovali sa predpołudním o 10. hodine v Matiašovom korunovačnom chráme v Budíne. Na službách Božích zúčastnili sa členovia vlády, predsedovia a členovia oboch snemovní, budapeštianski zastupitelia cudzích štátov, ako i náčelníci občianskych a vojenských vrchností. Sv. omšu za veľkej asistencie kňazstva slúžil osvietený pán biskup dr. Medard Kohl. V deň narodenin jeho veličenstva hrali po prvý raz na utešenom organe, ktorý kráľ z príležitosti svojho 40-ročného kráľovského jubileuma bol daroval Matiašovmu korunovačnému chrámu.

Sviatok sv. Štefana Kráľa. Krajinský sviatok svätého Štefana Kráľa zasvätili v hlavnom meste obvyklými slávnosťami, medzi ktorými ako vždy aj toho roku vynikala processia so svätou pravicom prvého apoštolského kráľa Uhorska. Processiu viedol obklúčený duchovenstvom z kostola kráľovského hradu o 7. h. ráno do korunovačného chrámu kráľa Matiaša, osvietený pán biskup dr. Medard Kohl. V processii sa súčasťnili členovia vlády, mnohí magnáti, predsedovia a podpredsedovia obidvoch snemovní, ako aj náčelníci vojenských a svet-ských vrchností. Pravica sv. Štefana Kráľa cez osem dní vystavená je k verejnej ucte v kostole kráľovského hradu v Budíne.

Chýry z arcibiskupstva ostrihomskeho. V krajinský sviatok svätého Štefana Kráľa za veľkých slávností odbavovali sa služby božie v bazilike ostrihomskej. Slávnostnú sv. omšu slúžil miestodržiteľ arcibiskupský, osvietený pán biskup dr. Ludvik Rajner. Slávnostnú kázeň držal benediktínsky profesor Narciss Dombay. — Praeláti kanonici: Ján Graeffel, dr. Teofil Klinda, dr. Georg Ándor, dr. Julius Fehér, Pán Hübner a dr. Ferdinand Rott z letovania navrátili sa do Ostrihoma. — Kňazské sväté exercícia začnú sa v ostrihomskom semeništi 24. augusta večer. Ku sv. exerciciám možno bolo prihlásiť sa do 20. augusta.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer Colbrie navedomie dáva duchovenstvu košického biskupstva v VIII. obežníku, že od 30. augusta do 2. septembra pre duchovenstvo svojho biskupstva vydržiavať bude náboženské konferencie v košickom semeništi. Dľa nariadenia osvieteného pána biskupa, každý duchovný biskupstva povinný je aspon raz cez tri roky účasť brať v náboženských konferenciách. Jestli sa ku diecezanským konferenciám dostaviť nemôže, tejto povinnosti zodpovedať má u Jezuitov v Budapešti. — Veriaci grécko katolíckeho náboženstva a maďarského jazyka bývajúci v Košiciach 8. augusta po zakončenej pobožnosti popoludňajšej v deputácii navštívili svojho farára Mikuláša Csoma a prosili ho aby pri odbavovaní kostolných obradov používal aj maďarského jazyka, čo im duchovný ochotne prisľúbil. — Košický patronáž katolícky na tom pracuje, aby na okolí utvorené boly filiálky patronážu, na deväťsto v trestniciach. — Katolícky tovaryšský spolok 15. augusta odbavoval veľmi podarenú letnú zábavu. — Istý bezmenný dobrodinec na chlieb sv. Antona a dom sv. Jozefa daroval 25—25 korún. — Katolícky učiteľia okolia košického 12. augusta vydržiavali výborové zasadnutie a uzavreli, že spolok svoj rozšíria na celú stolicu abaujskú. — Ludvik Gruska, farár zo Sárospatoku, titulárny komorník pápežský ako komissár mariánskych kongregácii utvoril najnovšie mariánsku kongregáciu v obci Hernádkéres. — Edmundová Brezányi v meste Nagyida dala nový kríž postaviť v tamojšom cintorine. Kríž ten posvätil a držal z tej príležitosti veľmi peknú reč tamojší farár, Frahe Zagolla. — Horliví veriaci obce Osva už od dávna žiadali si kresťanský potravný spolok. Minulé dni vyslaný bol ku nim zo stránky stredišťa kresťanských spolkov krajinský organizátor Franc Dávid, ktorý občanov v pekných prednáškach o všetkom potrebnom poučil a utvoril im túžebne očakávaný spolok. Za predsedu spolku vyvolený bol jednohlasne farár z Regeteriska Jozef Lenz. — Jozef Novák bývalý farár z Alsókörtvélyes vymenovaný je za dočasného administrátora fary Vizsoly. — Rudolf Lenartovics kaplán z Regeteriska a Franc Halmi II. kaplán z Nagysáros sú ako nemocní na dočasnom odpočinku.

Chýry z biskupstva nitrianskeho: V prastarom sídelnom chráme biskupskom v zámku nitrianskom z príležitosti narodenia jeho veličenstva kráľa 18. augusta

a 20. augusta v krajinský sviatok sv. Štefana kráľa slúžil slávnostnú svätú omšu, za prítomnosti vojenských a svetských vrchností, osvietený pán biskup koadjutor gróf Vilhelm *Batthány*. Vo sviatok sv. Štefana kráľa slávnostnú kázeň držal direktor sakristie Julius *Riszner*. — Dr. Štefan *Galló* po odbavení bohoslovía v nemeckouhorskom kollegiume v Ríme, za kaplána poslaný je do Hölaku. Ako kapláni prelození sú: Jozef *Ronchetti* z Hölaku do Kasza, Rudolf *Biringer* z Kasza do Vágbeszterce, Alexander *Rusz* z Vágbeszterce do Alsóricsó, Michal *Rédeky* z Alsóricsó do Dombelve, Ondrej *Czvincsek* z Dombelve do Csápóra. — Dr. Štefan *Krajcsovic*, ktorý len nedávno zaujal svoje miesto ako subsidiarius vo farnosti Boročno, ako sa s úprimnou sústrasťou dozvedáme, 10. augusta ochorel tam ťažko na horúčku. Daj Bože čím skorej predošlého zdravia vernému sluhovi svojmu.

Chýry zo Sáriša. *Prešov:* Vavrincový výkladný a lichvací jarmok veľmi zle vypadol, pre surné poľné práce prišlo málo národu na jarmok a dohnali aj veľmi málo lichvy. — Dvaja lúpežníci, ako sa vôbec hovorí, z Ruska dovandvovaní židia, vlámali sa minulý týždeň do zlatníckeho sklepu vdovy Dávidovej Glück, zavraždili ju bestialným spôsobom a pobrali drahocenného tovaru v summe 8 tisíc korún. — *Kisszeben:* Veľký odpust odbavoval sa slávnostne 15. augusta vo sviatok Nanebevzátia Panny Marie. Mnoho ľudu z miesta a z okolia pristúpilo ku svätým sviatostiam. Hrubú sv. omšu s veľkou assistenciou držal Michal Krajnyik, titulárny kanonik a rektor košického semenišťa, ako tamojší rodák. Slávnostnú kázeň držal Ján Dobránszky, farár zo Širokého. — *Bardijov:* Tunajší lekárnik Juilus Löcherer minulý týždeň viezol sa domov z kúpeľov so svojim synom na motorovom bicikli. Na ceste srazil sa s automobilom, ktorý ho do priekopy prevrhol, pričom sa tak dokaličil, že mu nohu zaiste odrezať musia. — *Nagy-ladva:* Tunajší horlivý farár Ján Gomeczky 1000 korún daroval na reparáciu kostola bývalej filiálky svojej Kószeg. Kostol tento zhorel minulého mesiaca a teraz opravený bude pomocou pochvalne spomenutého farára, ktorý už predtým na založenie fary v tejto obci chetoval 20 tisíc korún. — *Soóvár:* Štefan Szakalszky, tunajší gazda, 1. augusta zaiste podnapitý viezol sa domov z jarmoku, kde lichvu predal. Na ceste ho napadli zbojníci a keď ho poviazali, poranili, odobrali mu všetky peniaze. — V obciach Senere, Lászka, Szinye, Kajáta, Berki, zúrila 10. augusta hrozná búrka. Oblaky sa pretrhly, prival a ľadovec narobily veľa škody. — *Hernádtihany:* V čas veľkej búrky 10. augusta uderil hrom do robotníkov na poli pracujúcich a Jánovú Szeliga zabil, Ondrejovú Banovszky ale omráčil.

Chýry zo Spiša. Jeho veličenstvo náš kráľ daroval ubohým pohorelcom obce Smižan 1000 korún. — Tým istým pohorelcom poslali obyvatelia obce Harihovec (Pálmafalu) 200 korún; to je od nich tým sľachetnejšie, bo ich ešte len vlni podobné veľké nešťastie potkalo. — Z rieky Gölnic dňa 28. júla vytiahli mrtvolu Jozefa

Danykó, obyvateľa mesta Gölnicbánya. — Ondrej Fabián Slovák zo Starej-Vsi dňa 2. augusta v 79. roku života svojho zomrel v poľskej Ščavnici, kde ho aj pochovali. Ubohý spadnul zo skaly Pienín, pri čom si niekoľko rebier zlámал a vôbec na celom tele natolko sa pokaličil, že o pár hodín ducha vypustil. Pltníci našli ho na brehu rieky Dunajca a ešte živého odniesli do Ščavnice. Nebohý bol vtipného obchodného ducha; v Starej-Vsi, v Ščavnici a v Zakopanom založil pre svoje deti veľké sklepy, ktoré sú ešte aj teraz podporovania hodné. — Doterejší direktor podolinského gymnásia piaristov Eduard Szárnovszky je do Debrecína za profesora poslaný. — V Starej-Vsi bol dňa 6. augusta, t. j. v deň premeneia Pána, veľký odpust, na ktorom asi 1500 ľudí bolo prítomných, medzi týmito mnoho Poliakov. Processia, ktorú viedli z farského kostola do kaplnky v smrtnici, bola veľmi pekná. asi 500 ľudí vzalo na nej účasť. Ku sv. sviatosťam pristúpilo okolo poltresta sto ľudí. — V žďáranských lesoch v Tatrách napadli štyria medvedí pasúce sa ovce, nielen že ich veľa roztrhali, ale asi 300 oviec od veľkého strachu skočilo z jednej skaly dolu a sa zabilo. Tie medvede utiekly zo zverinca kniežata Hohenlohe, ktorý preto za každú ovcu zaplatil majiteľom po 40 korunách. — V obci Rakús jeden besný pes pohryzol 12ročného chlapca Ottu Haberern. Zaraz ho do Pešti odviezli cieľom liečenia. — Od prvého septembra otvoria v Popráde mešťanskú školu (polgárku) pre chlapcov a dievčence. Toho roku otvorená bude len prvá, druhá a tretia trieda. — V Spišskej Belej dňa 8. augusta predpoludním slávnostne odhalili na bývalej katolíckej škole pamätnú tabulu slávneho prírodopýtea dr. Jozefa Petzwal, ktorý sa v tomže dome narodil.

Chýry z Oravy. Na veľkonočný pondelok sa v Turdošine v kostole nektorí neslušne držali, ba áno i kaplánovi pohrozili. Trsztenky okr. súd jedného z pomedzi kriklúnov Antona Iszkra odsúdil na 10 dní áreštu a 40 korún peňažitej pokuty. — Do kúpela Polhory, minulý týždeň prišla veľká spoločnosť čechov a poliakov. Keď sa dobre podnapili, začali nezdooby robiť, napadli kúpeľných hostov a listonosu skoro zabili. Žandári celú kompániu zatvorili do chládku. — Peter Rath direktor kassa-oderbergskej železnice do ohľadu berúc biedu oravského ľudu, povoznú železničnú tarifu znížil od zemiakov a kamenného uhlia.

Milodary pre pohorelcov v Likavke. Jeho Veličenstvo kráľ dal 2800 korún. Dr. Alexander Párvy, spišský biskup 500 kor. Stolica Liptovská 300 kor., Veriaci z Bieleho Potoka 10 kor., z Gombáša 30 kor., Ustye 8 kor. 10 hal. Dr. Gy. Herner 20 kor., Ružomberka Iparbanka 200 k., Jozef Badik a Geza Duboss Sziklaszoros 9 kor., Ladislav Herbszt 2, Albin Maxian 5, Anton Hromada farár 10, Ooszkár Kovacs 3, Szvoboda 32, Sarika Heller 5, Bela Havas, Glatz 10, Matej Szondy 2, Vagner 6, Szvitek 2, dr. Jozef Marek 10 korún.

Vdova Karolová Fiebig rodená **Anna Turcsányi** † vrele milovaná matka nitraserdaheľského farára Aloisa

Fiebig v 75 roku života svojho po krátkej nemoci a nábožnom častom prijatí sv. sviatosťi dňa 12. augusta usnula sladko v Pánu a 14. augusta uložená je k večnému odpočinku v cintore nitraserdaheľskom. Daj jej Bože večnej slávy a potešenia všetkým čo ju oplakávajú.

Otvorenie mestskej pekárne. Hlavné mesto Budapešť uzavrelo, že dá nákladom pol milliona korún mestskú pekáreň postaviť. Táto pekáreň je teraz už úplne zariadená a na budúci týždeň mestský chlieb bude sa už aj predávať. Keď uzavreli postavenie pekárne o tom bola reč, že mesto bude predávať 1 kilogramm chleba za 20 halierov. Ponevác ale cena obilia veľmi poskočila, tento plán nemôžu uskutočniť, ale preto mestský chlieb aj tak o 6 halierov bude lacnejší, než u súkromných pekarov. 1 kilogramm polčerného chleba bude sa predávať za 26 halierov (pekári ho dnes dávajú za 32 halierov), belší chlieb bude za 30 halierov, (u pekárov je za 36) a bieli chlieb bude za 34 halierov (dnes ho predávajú za 40 halierov). Mestský chlieb budú predávať na mestských tržistiach, na otvorených rynkoch, v jatkách na koňské mäso a vo fillálkach Ústrednej mlečiarnie.

Präsident Taft chce schudnúť. Predseda Spojených Štátov severo-amerických, Viliam Taft je veľmi tučným človekom, čo mu je v tejto veľkej horúčosti veľmi nepohodlné. Ponevác v smysle amerických zákonov z územia Spojených Štátov nesmie sa vzdialiť a tak nemôže ísť do volaktorých kúpeľov v Europe, pozval k sebe z Bostonu dra Waltera, ktorý sa zaviazal na to, že telesnú váhu predsedu o 30 anglických funtov zmenší. Predseda váži teraz 326 anglických funtov.

Trávila ľudí. Z Aradu oznamujú, že jednu Rumunku v stolici aradskej, istú Lenu Lupáš zatkli, lebo posial zavraždila dvoch ľudí a viacerých pripravila o zdravie. Vyšetovanie ustálilo, že Lena Lupáš chodila po obciach stolice aradskej a rozchyrovala, že okresných lekárov zastupuje a liečila ľudí, ktorí sa u nej hlásili. Dokázalo sa aj to, že nemocných liečila živým striebrom. Nedávno bola v obci Monyoró (stol. aradská) kde liečila ženu Ilonu Bedó, ktorá bola chorá na pľúca. Ustavične jej dávala piť rozpustené živé striebro a tým ju aj natierala. Žena následkom tohoto liečenia zomrela. Kráľ. fiškus s úradnými lekármi šiel do obce Monyoró a konštatovali, že je žena živým striebrom otrávená. V tej istej obci sa aj o tom zdovedeli, že pred niekoľko týždňami následkom liečenia Leny Lupásovej zomrela manželka Petra Schleicha, ktorej, ako svedl ovia hovoria, mastičkárka tiež dávala živé striebro. Kráľ. fiškalát nariadil pitvať mrtvolu manželky Petra Schleicha. V ten istý deň oznámili Kráľ. fiškalátu aj to, že majetný priemyselník Mikuláš Bába tiež na smrť nemocný leží na svojom byte. Ustálili, že mastičkárka 25—30 ľudí liečila týmto spôsobom.

Útok proti hlavnému direktorovi srbskej pošty. Z Belehradu píšú, že Aza Čirkovic, syn jedného milliónára minulý týždeň v úrade hlavného direktora pošty udal,

že viac listov, ktoré boli naňho adresované, v poštovom úrade otvorili. Z toho povstala zvada, medzičím vyňal revolver a trikrát strelil do hlavného direktora, ktoréko nebezpečne ranil.

Protí opilstvu. Zastupiteľský výbor obce Csanádpalota jednohlasne vyriekol, že cieľom prekazenja opilstva všetky krčmy od soboty večera, od 6. hodiny do nedele večera musia byť zavreté. Zastupiteľský výbor súčasne i to vyriekol, že vydanie licencii čo možno zahatí. K prekazeniu opilstva mali by podobné uzavretia vynášať zastupiteľské výbory všetkých obcí v Krajne.

Útok na hradskej. Z Uhorskej Vsi (Magyarfalu, stol. prešporská) oznamujú, že tamojší obyvateľ Tomáš Gbelský vo stredu cez poludnie šiel na voze z Malaciek domov. Na ceste priskočil k vozu jeden tulák, ktorý žiadal od Gbelského peniaze. Keď mu napadnutý gazda riekol, aby sa bral od voza, tulák ho trikrát uderil po hlave, tak že Gbelský bez povedomia padol do voza. Kone zaviezly voz do Jakubovian, kde zakrvaveného a omdleného človeka ľudia prebrali a zaviezli domov do Uhorskej Vsi, kde Gbelský teraz ťažko chorý leží.

Vražedelná horúčosť. Vo Francúzsku, v Anglicku a v Amerike panovaly minulý týždeň hrozné horúčosti. V Paríži jedon deň 15 ľudí zomrelo od horúčosti a vyše 30 osôb zbláznelo. Aj v Londýne mnoho ľudí padlo horúčosti v ohel. Jedenásť ľudí porazilo na srdce, lebo vyhriati sa išli kúpať. Teplomer v Londýne, v Paríži a v New-Yorku v chládku ukazoval 38—40 stupňov tepla dľa Celsiusa. Vo Filadelfii bola taká strašná horúčosť, že ľudia od polo zamdletí chodili po uliciach a mnohi ľudia od horúčosti zomreli. Ľudia sa v noci zdržovali pod hoholým nebom.

Zabil ho hrom. Z Turian (stol. turčianska) oznamujú, že 10. t. m. do šopy na seno tamojšieho gazdu Ondreja Bondu uderil hrom. Z dreva postavená a vtedy už senom naplnená šopa celkom zhorela. Pred búrkou sa tam utiahol 13-ročný chlapec Jána Vrabca Ličku, ktorý tam na blízku pásol statok. Chlapec ubohý zhorel. Pravdepodobné je, že hrom uderil aj do chlapca, lebo jeho hlava bola rozkálaná a vnútornosti mu celkom vyšly. — Taktiež z Turian sdelujú, že v chotári susednej obce Krpelany medveď zabil vola tamojšieho obyvateľa Georga Kučmu. Ale zabitého vola si medveď nemohol odvliecť, lebo ho pastieri odohnali.

Zachránení námorníci. Z Londýna oznamujú, že kapitán plachtovej lode «Margareta», menom Sasen, so štyrmi matrózami v Plymouthe vystúpil na breh. Sfažne lode «Margareta» morský víchor zničil a loď dostala dieru. Matrózi za 9 dní a 9 nocí neprestajne pumpovali vodu z lode, ale konečne síle vln nemohli odolať a zachránili sa na ochranných člnkoch. Sotva že kapitán opustil loď, táto o niekoľko okamihov utonula. Na mori bolo vidieť viac lodí, ale signále nešťastných námorníkov ani jedna z nich nespozorovala. Štyriadvadsať hodín ztrávil na matrózi tí člnku a už boli celkom zoslabnutí, keď ich dánska plachtová loď «Herta» zbadala a zachránila.

Dieťa na ret'azi. Z Congrádu sdelujú: Obecný úradník Ludvik Kovács v úradnej záležitosti chodí teraz radom po taniach conggrádskech. Minulý týždeň prišiel na taňu Mateja Gyovaiho, kde na dvore našiel jedného na refaz priviazaného malého chlapca. Desafročný chlapec bol synom majiteľa tane. Keď pohoršený obecný úradník sa spýtal macochy dieťaťa, že prečo drží chlapca na refazi, ona odpovedala:

— Takto som najistejšia, že mi neujde z domu; lebo ja nemám času za ním chodiť!

A keď sa jej úradník opýtal, že odkedy drží chlapca v tých putách, na to žena odpovedala:

— Práve poldruha roka!

Úradník naskutku oznámil vec žandárom, ktorí na druhý deň zaviedli chlapca do Congrádu. Protí nemilostnému manželskému páru zaviedli pokračovanie.

Neprijemné zobudenie sa. Kočič Albert Kaplányi si v minulú nedeľu ľahol na lavičku na Üllöjskej ceste a zadriemal. Zo sna ho prebudil mužský hlas, ktorý mu riekol:

— Ja som detektív, nasledujte ma na hlavný kapitanát.

Kaplányi bez slova poslúchol. Keď potom prišli do jednej tmavej bočnej ulice, »detektív« sa osopil na kočiša:

— Peniaze alebo život!

Uderil Kaplányiho do tvári a chcel ho olúpiť. Začali sa ruvať. Na šťastie prišli k nim dvaja ľudia. pomocou ktorých potom útočnika chytili a zaviedli na políciu. Tu ustálili, že útočník je 33-ročný fiakrista Jozef Rafucha. Útočnika zatkli.

104ročná žena. V Prešove (Eperjes) po tieto dni zomrela v Giráltovciach najstarsia žena stolice šarišskej, manželka Eliáša Lichtiga. Po zosnulej žene zostaly 4 deti, 24 vnukov a 60 pravnukov. Zpomedi pravnukov sú mnohi už tiež ženatí. Lichtigova sa stále dobrému zdraviu tešila a ako lekári hovoria, ani teraz nezomrela následkom slabosti, lež následkom prechladnutia.

Obet' mlátiaceho stroja. Zo St.-Belohradu (Székesfejérvár) oznamujú, že na Litšovskej pustatine patriacej ku obci Szászhalmobatta hrôzyplyným spôsobom prišiel o život jedon mladý človek, menom Alexander Sanda, ktorý tam pracoval pri mlátiacom stroji. Z neopatrnosti sa pošmykol a spadol do bubna mlátiaceho stroja. Zubaté kolesá stroja nešťastníka celkom domliaždily. O niekoľko minút za hrozných múk dokončil.

HOSPODÁRSTVO.

Pol'né hospodárstvo.

Nejeden gazda v žatve nevie sa dosť naobdivovať, že čo je to len za príčina, že tamto na pánskej roli zdá sa byť o mnoho lepšia úroda, ako na jeho, a potom ešte nielen to, ale ľala, gazda len žnie a na pánskom je už dávno poviazané. A potom ako je to, ved' naraz vozili hnoj, naraz orali a takýto rozdiel.

Takto myslí ne jeden hospodár a nevie si vec dôkladne vysvetliť. A veru čo týka sa úrody, hospodár v menšom by mohol skorej lepšie a skorej vôbec vybaviť všetku prácu, ako sa práca vybaví na pánskom.

Hospodár síce hneď vrhne človeku do očí, že vraj je to preto, lebo tam v pánskom dvore jesto všelijaké hospodárske stroje, že to tie robia. Dobre. To je pravda, ale pluh dobrý si kúpiť môže len každý hospodár a to je to hlavné. Valec, sejaciu mašinu a rozličné, nie každodenne potrebné stroje môže mať i viacej hospodárov spolu, keď nevládze si opatriť všetky hospodárske stroje jedon gazda. Tomuto by bolo teda už odpomôžené a teraz by mohol hospodár v menšom prekabátiť veľkostatkárov. Ako? A prečo? Poviem vám.

Veľkostatkár nemá ani tolko statku, ani tolko pracovných síl, žeby mohol vždy len vtedy robiť a vykonávať tú prácu na poli, keď to dovoľí čas. Takýto veľkostatkár nemôže nič hľadať na čas, keď nechce sa oneskoriť. On musí často orať ešte skoro zamrznutú zem, často musí siať hneď po svezení pšenice, a to nerobí preto, ako by chcel byť snáď samý prvý, aby sa neomeškal. Veď on dobre vie, že včasná práca je nie veľmi na osoh, ale podobne je nie na osoh ani pozdná.

Takto je to u veľkostatkárov, kdežto malý hospodár, ten si orie vtedy, keď je na to čas, seje vtedy, keď uznáva, že sa čas pre zrno najlepšie hodí, a podobne robí aj všetky ostatné práce. A prečo je teda pánske obilie krajšie?

Lebo sejú lepšie obilie, dva i tri razy precúdené a potom sejú ho strojom, toto má veľký účinok na úrodu. Potom na jar, keď je zem zpod sňahu ešte v hrbe sliata, pobránia pôdu a obilie hneď rastie lepšie. Ani burinou je nie tak pole veľkostatkára poprerastané, ako pole gazdu, lebo veľkostatkár netrpí žiadnu burinu na svojej roli, on dá čistiť roľu od takejto zeliny.

Z tohoto všetkého teda nasleduje iba to, že hospodári v menšom nesmú sa pridržať porekadla: «Ako môj otec, tak i ja», ale musia i oni postupovať s časom a musia upotrebovať stroje. Stroj je pri hospodárstve nenahraditeľný nástroj.

Pred niekoľkými rokami, keď prišli do obehu prvé sečkovice, ľud sa vysmieval hovoriac, čoby mašina vedela; ja narežem v mojej truhlici skorej a lepšej sečky. Nože teraz nech probuje závodit' so sečkovicou! Sečkovicu nareže sečky, akej človek chce a nareže jej rýchlo, kdežto predtým, ako to bolo, čo narezal jedon chlap cez deň, to na druhý deň dve-tri kravy sožraly. Podobne to bolo s mláfačkami, a dnes? Nieto obce, v ktorej by neboly dve-tri aj viacej mláfačiek. A takto je to všade. Ba na parných mláfačkách už aj menší gazdovia dávajú si obilie mlátiť.

Sejacie stroje sú u nás ešte dosť zriedkavosťou, lebo sú pridrahé, ale keď si podobný stroj kúpi viacej gazdov, nuž nie je on drahý a koná služby neoceniiteľné. Sejací stroj nemal by chybeť v žiadnej obci. Strojom týmto sa vyseje o mnoho menej obilia, ako rukou, a to je už pekný groš, obilie siate týmto strojom je

krajšie a nikdy nepoľahne. Teda i tu koľká výhra. Ďalej obilie siate strojom môže sa na jar pobrániť a týmto sa roľa vyčistiť od buriny a nepotrebnéj zeliny.

Riečica je tiež prepotrebná, nielen vejačka, ale i riečica. Obilie niekoľko ráz precúdené je také, ako by ho po jednom naoberal a keď takéto čisté obilie zasejeme, budeme i také brať, lebo kto čo seje, to i žnie. A obilie cúdené na predaj je často i o poldruhej koruny drahšie, než obilie neprecúdené.

Vejačka je stroj, ktorý sa nahradit' nedá a o tomto sa ani rozpisovať nebudeme.

My síce uznávame, že veci tieto stojá groše a idú ťažko ku ruke, ale veď nemusí mať všetky stroje jedon gazda. Nech sú ony majetkom desiatich gazdov a je hneď veci odpomôženo, alebo nech len jesto v obci po jednom, po dva stroje z každej sorty a už je dobre.

Uznať sa musí, že stroj je u gazdu nenahraditeľnou vecou a preto, keby naši gazdovia boli opatrení strojami a pritom obrobili by svoju pôdu vždy na čas, museli by dôjsť k lepšiemu a krajšiemu výsledku, ako veľkostatkári.

Potom treba i na to klásť veľkú váhu, že čo sa ako robí. Tak na príklad okopávaniny okopávajme dobre, hľadme všetku burinu vykynožit' od koreňa, lebo jestli my okopávame len tak na oko, práca naša je daromná. Takáto práca je potom najdrahšia. Lebo nielen že sme zelinu nevykynožili, ale sme jej dopomohli ku lepšiemu vzrastu.

Podobne sa to má pri cúdení, keď cúdime, cúdme dobre, zvlášte na siatie, lebo semä také, ktoré nechceme mať v obilí a ktoré nám našou neopatrnosťou prišlo pri cúdení do čistého, zkažíme si celé siatie tak, ako keby sme zrno ani neboly cúdili. Preto nech je každému gazdovi vždy pred očima to, že čo robí, nech robí dobre, veď nerobí nikomu inému, len sebe.

Roľa mu je baňou, a jestli túto nebude obrábať, tak ako to ona vyžaduje, teda mu ona nebude donášať rúdu zlatonostnú, ale len rúdu prázdnu, nepotrebnú, ktorá mu bude miesto osohu iba na škodu.

DOPISY.

Veľké Topolčany.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Otihodný Pán Redaktor!

Ráče, prosím, nasledujúce riadky moje uverejniť v našom «Krešťane».

V predošlom dopise mojom som sľúbil, že napíšem voľačo o debrecinských čižmách. Vyplňujem tento môj sľub, keď túto veľmi zaujímavú vec len v krátkosti spomeniem. V Debrecine spojilo sa 999 kalvinských čižmárov a utvorili si veľikánsku koženú fabriku. Tento spolk včul len tak sype zo seba tie chýrečné debrecínske čižmy a rozposiela ich po celej krajine. Ešte aj sem do Veľkých Topolčan a do okolitých dedín doviezli kopu tých čižiem. Môžeme si predstaviť, aký strach a ruch zapríčinilo to u nás. V Topolčanoch máme 125 čižmá-

rov, ktorým i tak veľmi slabo ide remeslo a včul k tomu ešte aj z Debrecína dostali konkurenciu. Veď už potom ozaj musia navnivoč vyjsť. Ten strach ale na šťastie netrval dlho, naši čižmárski majstri a aj iní rozumní ľudia prezreli si zblízka tie chýrne čižmy, ktoré mali ceny na podošvách popísané, a presvedčili sa, že čo sú lacnejšie, neni sú pre iného súce, ako pre mrtvého do hrobu. Čo sú zas lepšie, tie sú drahšie a predsa sú neni také dobré, ako ich topolčianski čižmári vedia vyhotoviť. Keby sa teda niekto raz aj opálil s týmito čižmami, druhý raz sa ich zaiste bude chrániť a tie debrecínske čižmy takto samy od seba u nás vykapú. Ten strach ale, ktorý nám tí debrecínski čižmári z počiatku nahnali, nebol celkom bez osohu pre nás. Sišli sme sa a pretriasali sme tú otázku, že by veru dobre a pre nás všetkých osožné bolo, keby sme si za príkladom debrecínskych čižmárov aj my založili takú kožennú fabriku. Aby nás ale viacej bolo v družstve, mali by sme vyzvať aj bánovských pánov čižmárov, ktorých je asi 50, aby sa s nami spojili. Na každý pád ale mali by sme potrebný koženný tovar kupovať z prvej ruky, z fabrik a nie trpeť ďalej, aby z našich mozoľov bohatli židia.

Čo poviete na to, páni bratia bánovskí? O uprimnú, lež odhodlanú odpoveď prosí *Šidlo*.

Rozmary a žarty.

Opovrhnutá pýcha. Inšpektor väzenia pohodil si niekam kľúč od kassy. Stražnik, ktorého inšpektor pre šlosiara bol poslal, dovedol jedného väzňa, lebo šlosiara na blízku nebolo.

Väzeň sa dal do práce a v okamžení otvoril kassu s jedným kladivom a ohnutým klincom.

Inšpektor: Čo ste to už otvoril? Podivuhodný človek!

Väzeň (pyšne): Však ver, — teraz ráčte uznať, že človeku nikdy neškodí, keď sa viac naučil, ako mu bolo volakedy treba.

K našemu vyobrazeniu.

Vyobrazenie terajšieho čísla predstavuje nam lietajúci stroj, na ktorom Ludvik Bleriot cez kanál La Manche z francúzskeho brehu preletel do Anglicka. Stroj tento podobá sa veľkému vtákovi.

Odkazy redakcie.

S. K. Sz. Szobáš toho pána brata museli sme vynechať.

Dopisovateľ L. Ďakujeme.

Dopisovateľ N. Neni u vás nič nevého?

S. M. D. Starí povedali, že proti hlúposti aj bohovia darmo bojujú.

N. S. Z. Blahoželáme k novej stanici.

A. G. T. S radosťou. Aj druhý raz.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 14. augusta.

Uradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 28·10—29·10, stolnobelohradská K 27·95—28·85, peštianska K 28·05—28·95, banátska K 28·10—29·10. — *Raž*: prvotriedna K 19·45—19·60, druhotriedna K 19·25 do 19·45. — *Jačmeň*: prvotriedny K 15·20—15·60, druhotriedny K 14·80—15·20. — *Proso*: K —. — do —. — *Ovos*: prvotriedny K 15·50—25·80, druhotriedny K 15·00—15·40. — *Kukurica*: K 15·50—15·70. *Repica*: K 27·00—27·40.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
κ	23·40	23·00	22·60	22·20	21·70	21·20	19·80
		č.	7	7½	8		
		K	18·00	16·20	8·20		

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Drobné otruby: K 6·30, hrubé K 6·30.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 21·50—22·50, fazuľa strakavá K 15·50—16·00. — **Hrach**: nelúpaný, čistý K 28·00—33·00, lúpaný K 24·00—51·00. — **Šošovica**: čistá K 30·00—50·00. — **Konopné semä**: K 18·00 do 19·00. — **Mak**: K 57·00—58·00. — **Rasca** (kmin): Kor. 107·00—108·—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 165·00—166·00, vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 143·00—147·00, 3-kusová K 149·00—150·00. vidiecka K —. —. — za 100 kilogr.

Datelinové semä: Červená datelina K 130·00—135·00, lucerna jasnozrná K 130·00—140·00 za 100 kg.

Lekvár: srbsky (z r. 1908.) K 18·50—19·25, bosenský (z r. 1908.) K 22·00—23·00 po 50 kilogr.

Slivy: (z r. 1908.) bosenské (100 kusové) K 8·50 do 9·00, (z r. 1908.) srbské (100 kusové) K 8·00—8·50 po 50 kilogrammoch.

Spiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom 173·50 do 174·25. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 48·00—49·00.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 35·00, fiumánsky White-Star (***) K 29·00 za 100 kilogr.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 5·20—5·50, žlté K 6·50—6·80 za 100 kilov.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 80·00 do 80·50, kockový K 82·00—, žltý K 80·00—80·50 za 100 kilogr.

Vajcia: prima uhorské K 78—80, od Tisy K 76—78, sedmohradské K 75—76 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2·40—2·70, k vareniu K 1·70—2·00, syr 14—18 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy krmené K 1·60—1·70 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 1·40—2·40, sliepky na polievku K 3·30—4·30 za jeden pár.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hned**

Beretvás-pastille

ktoré za desať minút zastavia najtuhšs
migrén-hlavy bolenie. — **Gena K 1.20.**
Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Dorába Tomáš Beretvás, lekárnik Kispest. Pri 3 škatulkách
zasielka franko..

Rušeň!

!!! S 18 prvým vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

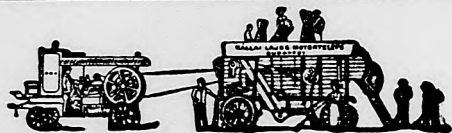
Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odporúča najvrelj Ludvika Kállai

elektrické benzinokomobil stroje ku mlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchší a najdekoratívnejší mlátebný stroj prítomnosti !!
Bez strojnika ľahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi
domami slamou krytými.

Osoboitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako :
parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatiní adt.

Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti
najlepšie podávajú.

Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na postel!

1 kg. sivé drápané 2 K, leďšie
2 K 40 h; polbiele 2 K 80 h;
biele 4 K, biele páperové 5 K
10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako
snah biele, drápané 6 K 40 h.,
8 K.; 1 kg. paperie, sivé 6 K,
7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-
fajnejšie paperie z prs 12 K. —
Pri oblednani 5 kg. franko. —

Hotové postele z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho
alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá
118 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm
široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perím 16 K;
polpaperie 20 K; paperie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K,
14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovon
dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené.

Za nezodpovedné návrat peňazi. **S. Benisch v Deschentta**
číslo 826. Böhmerwald. Cenniky franko zdarma.

**Oznamy prijíma
administracia**

'Kreštan'

■ ■ Budapest, ■ ■
Szentkirályi-u. 28

Pri prádle ako pri tanci
Netreba mi žiadnej sily
Schichta mydlom v každej chvíli
Na bielo perem ako snah

Schichtovho jeleň znaku mydla

zázračna intenzívna sila čistenia
spočíva na zvláštnom spôsobe jeho dorábania
z najlepších a vybraných látok.

Schichtové jeleň mydlo

šišaňa ruky, bielieň. Sporiť pracu a unovanie
a šišaňa zdravie. Sporiť peňaze, čas a prácu.
30.000 K. záruka za čistotu. (4)

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kis-
birtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú
jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od
300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho
tarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatiť, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s
dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže
vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť.
Pri parcellovani na pomoci je v každom ohlade. Ústav na jednoduchý list bár komu ochotne odpoveda.

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provouzo-
vanie parcellovania a ku tomuto cieľu udeľovanie požičiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú úžerníctvo každého druhu, preto on sám
nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa
pracami právnymi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý po-
stará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požičku
pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kerület Géza-utca 2. szám) na žiadosť
ochotne odosiela. — Výhody : poluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osuhu,
kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavatelja pozbavia sa všetkých starostí parcellovania
4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa
popredku. — Zvláštné výhody ústavom povolenej požičky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požičky
povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požička vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie po-
trebná, potrebuje sa len lacné uhodovnenie notárske. Ústav požičku vypovedať nemôže.